ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו היו שלשה והאמצעי מובלע ביניהן הוא מותר עמהן והן מותרין עמו ושנים החיצונים אסורין זה עם זה [א]אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו [ב]ופתוחות לרשות הרבים עירבו שתים עם האמצעית היא מותרת עמהן והם מותרות עמה ושתים החיצונות אסורות זו עם זו:

גמ' בעי רבא מאי קסבר ר' יוחנן בן נורי מסבר קא סבר [ג]חפצי הפקר קונין שביתה ובדין הוא דליפלוג בכלים והא דקמיפלגי באדם להודיעך כוחן דרבנן דאע"ג דאיכא למימר הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה קמ"ל דלא או דילמא קסבר ר' יוחנן בן נורי בעלמא חפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה אמר רב יוסף ת"ש גשמים שירדו מעי"ט יש להן אלפים אמה לכל רוח בי"ט הרי הן כרגלי כל אדם אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה הא מני ר' יוחנן היא אלא אי אמרת חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מני לא רבי יוחנן ולא רבנן יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא א"ל רב ספרא לאביי ודילמא °בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן ואנשי אותה העיר דעתם עילייהו אמר ליה לא ס"ד [ד]דתנן בור של יחיד כרגלי יחיד ושל אותה העיר כרגלי אותה העיר ושל עולי בבל כרגלי הממלא ותניא בור של שבטים יש להן אלפים אמה לכל רוח קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא רבי יוחנן בן נורי הא רבנן כי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל הכי קאמר רב ספרא והכי אהדרי ליה אמר ליה ואמאי לא תימא ליה מגופה אי סלקא דעתך גשמים הסמוכין לעיר עסקינן האי יש להן אלפים אמה לכל רוח הא כרגלי אנשי אותה העיר מיבעיא ליה: אמר מר ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי ליקני שביתה באוקיינוס לימא דלא כרבי אליעזר דאי כר' אליעזר [ה]הא אמר כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה אמר ר' יצחק הכא בעבים שנתקשרו מערב יום טוב עסקינן ודילמא הנך אזלי והנך אחריני נינהו דאית להו סימנא בגוייהו ואיבעית אימא הוי ספק דדבריהם [ו]וספק דדבריהם להקל וליקני שביתה בעבים תיפשוט מינה [ז]דאין תחומין למעלה מי' דאי יש תחומין ליקני שביתה בעבים לעולם אימא לך יש תחומין ומיא בעיבא מיבלע בליעי

כל

ובלבד. שלא יפשוט זה ידו לתוך שתים החיצונות שאין לו בהם כלום ויוציא לשם פתו או חפצו דחפציו כרגליו דתנן (ביצה דף לז.) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים [ח]דכל ד' אמות דכל חד שוינהו רבנן לגביה כרשות היחיד ואסור להכניס ולהוציא מתוכה להן לתוכן. ולא דמי להיה מודד וכלו וכלתה מדתו באמצע העיר דתניא לעיל (דף מב:) דמותר לטלטל בכל העיר ע"י זריקה ובלבד שלא יעבור התחום ברגליו דאף ע"ג דאסור להלך מותר להוציא דהתם כולה חדא רשותא הוא ואי נמי כלתה מדתו חוץ לעיר מותר לטלטל מחוץ לתחומו לתוך תחומו שתי אמות בזה ושתי אמות בזה דכולה רשות הרבים הוא דאלפים דידיה לא שוינהו רשות היחיד לגביה דהא אסור לטלטולי בהו אבל ד' אמות דיוצא חוץ לתחום ודנותן את עירובו ודקונה שביתה ברגליו שוינהו רבנן לגביה כרשות היחיד ואסור להו מדרבנן לטלטל מתוכן לחוץ להן: **והאמצעי מובלע ביניהם.** ב' אמותיו בתוך של זה וב' אמותיו בתוך של זה: **מותר.** עם כל אחד פונה לכאן ומשתמש עם זה ופונה לכאן ומשתמש עם זה: **לשלש חצירות.** זו אצל זו: **פתוחות לרשות הרבים.** דכל אחת רשות לעצמה ואין להן דריסת הרגל זו על זו דאי הוו להו זו לפנים מזו אסרה פנימית אחיצונה דאפי' בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש: **גמ' חפצי הפקר.** כלים שאין להם בעלים ושביתה להן במקום אחד אע"ג שלא נתכוין להן אדם להקנותן שביתה: **קונין שביתה.** במקומן ואין אדם יכול לטלטלן משם יותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירב לצד אחר[ט]: **דליפלגו בכלים.** של הפקר והאי אדם ישן שלא נתכוין לשביתה ככלים של הפקר דמי: **ביום טוב.** אם ירדו בי"ט: **הרי הן כרגלי כל אדם.** שלא היתה להן שביתה בין השמשות ולכל צד שעירב האדם יכול ליטלן: **הא מני.** דקתני מערב י"ט יש להן אלפים ואינן כרגלי כל אדם אלמא חפצי הפקר קונין שביתה: **לא ס"ד.** לאוקמי טעמא משום דעת אנשי העיר אלא טעמא משום דחפצי הפקר קונין שביתה: **דתנן.** נמי בדוכתא אחריתי ומתני' קשיין אהדדי ועל כרחך חדא מינייהו תוקמא כרבי יוחנן בן נורי ותיפשוט דחפצי הפקר קונין שביתה: **כרגלי.** אותו יחיד בעל הבור ואם לקח מהם אדם אחר אין יכול להוליכן אלא למקום שזה יכול להוליכן ואם עירב הוא למזרח אין יכול זה להוליכן חוץ לעיר בצד מערב אפילו פסיעה אחת: **כרגלי אנשי העיר.** אלפים לכל רוח ואם עירב זה למערב או למזרח אין יכול זה להוציאן חוץ לאלפים: **ושל עולי בבל.** שבדרך שעולים מבבל לא"י והוא של הפקר: **כרגלי הממלא.** דכל מילי דהפקירא מאן דמגבה ליה קני ואפילו נתן לאחרים לאחר שמילאן לצורכו הרי הן כרגליו אלמא מידי דהפקירא אין קונין שביתה: **ושניא אידך בור של שבטים.** דהיינו של עולי בבל יש להם אלפים לכל רוח אלמא קנו שביתה דאינן[י] כרגלי כל אדם: **כי אתא.** אביי לקמיה דרב יוסף: **יש להן.** משמע דאינהו גופייהו קנו להו שביתה ולאו משום דעת אנשי העיר דאי משום דעת אנשי העיר הא לישנא בעי למימר הרי הן כרגלי אותה העיר דהיינו נמי אלפים לכל רוח: **ליקנו שביתה באוקיינוס.** ששבתו שם אמש והיום שאבו[כ] העבים והרי יצאו חוץ לתחום ואין להם אלא ארבע אמות: **דילמא הנך.** שראה אמש קשורות אזדו לעלמא: **והני אחריני נינהו.** ונתקשרו היום וקנו אמש שביתה באוקיינוס וליתסרו: **וליפשוט.** מדקתני במים שקנו שביתה אמש בעבים וירדו היום דמותר להוליכן כרגלי כל אדם אלמא אין איסור תחומין למעלה מעשרה: **מיבלע בליעי.** וכמאן דליתנהו דמו ולא קנו להו שביתה אמש:

כל

להודיעך כחן דרבנן. ואם תאמר וליפלגו בכלים להודיעך כחו דר' יוחנן בן נורי אע"ג דליכא למימר כהן הואיל וניעור קני שביתה וכח דהתירא עדיף וי"ל הא דקנו להו שביתה לאו קולא היא אלא חומרא היא דאדרבה לרבנן דלא קנו הוי קולא דהוי כרגלי המוצאן ויכול להוליכן למקום עירובו והכי מוכח בשמעתא דאין דין אדם וכלים שוין למ"ד אין קונין שביתה ולקמן נמי קרי ליה חומרא דקאמר צריכא אי אשמעינן הלכה כרבי יוחנן בן נורי ה"א בין לקולא בין לחומרא פי' קולא גבי אדם וחומרא גבי כלים:

ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם. פי' כאותו שזכה בהן ראשון ואם נתנן לאחר הרי הן כרגלי הראשון אבל אין לפרש דלעולם הרי הן כרגלי כל אדם שהן בידו דהא בור עולי בבל אמרינן בסמוך דהוי כרגלי הממלא אלמא כל היכא דלא קנו שביתה הרי הן כרגלי הזוכה ראשון ולקמן [דף מו.] דתניא גבי נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם ובתוספתא דמסכת ביצה [פ"ד] קתני בהדיא הרי הן כרגלי הממלא[ל] משמע °דהכל אחד:

ליקנו שביתה באוקיינוס. ואפילו אם אין תחומין למעלה מי' (א) והעבים שותין מאותו שלמעלה שגבוהין מי' כיון שכל המים מחוברין יחד חשובין כאילו מונחין בארץ ולא דמו לספינה ששטה על המים וכיון דקנו שביתה באוקיינוס אע"פ שבאו למעלה מי' אין להם אלא ד' אמות דהרי הן חוץ לתחום וכעובדא דר"ג דפריך [לעיל מג.] ואי אין תחומין למעלה מי' כי לא היו בתוך התחום מאי הוי היינו משום שגם בין השמשות בשעת קניית שביתה היו למעלה מי' ולא קנו שביתה בשום מקום ולכך כשבאו בתוך י' היה להם שביתה והיה להם אלפים אמה לכל רוח:

לימא דלא כרבי אליעזר. וא"ת ולרבי יהושע נמי דאמר מן הכיפה הוא שותה ליקנו שביתה התם אי יש תחומין למעלה מי' ויש לומר אפילו יש תחומין לא שייך קנין שביתה ברקיע:

איבעית אימא הוי ספק דדבריהם. אף ע"ג דהוי דבר שיש לו מתירין ואמר רב אסי בריש ביצה (דף ד.) דדבר שיש לו מתירין (ב) אפי' באלף לא בטיל אפילו בספק דבריהם בעירוב הקילו:

כל

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ה מהל' יו"ט הלכה יד סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שצו סעיף יד:

לג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף טז:

רב נסים גאון

דאי ר' אלעזר האמר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה. איתה לדר' אלעזר בהדא ברייתא הכתובה בפר' א' דמסכת תעניות תניא ר' אליעזר אומר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה, שנא' ואד יעלה מן הארץ.

רבינו חננאל

בעי רבה טעמא דר' יוחנן בן נורי משום דקסבר חפצי הפקר קונין שביתה. ובדין הוא דנפלגו בעלמא בחפצי הפקר והאי דמיפלגי הכא כו'. או דילמא בעלמא סבר דחפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה שביתה ישן נמי קנה שביתה. ת"ש גשמים שירדו בערב יום טוב יש להם אלפים אמה לכל רוח. ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם. אי אמרת דסבר ר' יוחנן בן נורי דחפצי הפקר קונין שביתה, הנה גשמים שירדו (בערב שבת) [מערב יו"ט] שקנו שביתה כר' יוחנן בן נורי. אלא אי אמרת ר' יוחנן בן נורי נמי סבר חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מתניתא מאן קתני לה. ודחי רב ספרא ואמר ודילמא בגשמים שירדו סמוך לעיר וקנו אותם אנשי העיר כו'. ודחאה רב יוסף ואמר אי הכי כרגלי (אותה) אנשי [אותה] העיר הוה ליה למימר. ואסיקנא מהא דתנן בור של עולי בבל כרגלי הממלא. ותניא אידך בור של שבטים אלפים אמה לכל רוח קשיין אהדדי. ופרקינן בריתא לר' יוחנן בן נורי דסבר חפצי הפקר קונין שביתה, לפיכך יש להם אלפים אמה לכל רוח. מתניתין דקתני כרגלי הממלא לרבנן. ביום טוב כרגלי כל אדם. אקשינן אמאי לר' יוחנ' בן נורי ליקנו שביתה באוקיינוס, דהא א"ר אלעזר כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה. ופריק רב יצחק בעבים שנתקשרו מערב יום טוב. כלומר כבר נעקרו המים מאוקיינוס ונבלעו בעבים וכו'.

מסורת הש"ס

א) לקמן [מו:] עח. נח., ב) [עי' תוס' לקמן מח. ד"ה ופתוחות], ג) [לעיל לח: לקמן מו: ביצה לח: ע"ש ברש"י], ד) ביצה לט., ה) תענית ט:, ו) [שבת לד. וש"נ], ז) [לעיל מג.], ח) עי' רש"ל ורש"א, ט) בס"א: אחר, י) בס"א: ולינן, כ) בס"א: שלאבו, ל) [לפנינו הגי' כל אדם].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ליקנו וכו' והעבים שותין: (ב) ד"ה איבעית וכו' דאפי' באלף:

גליון הש"ס

גמ' בגשמים הסמוכים לעיר. עי' לקמן דף מו ע"ב תוס' ד"ה והכלים: תוס' ד"ה בי"ט וכו' דהכל אחד. עי' לקמן דף נו ע"ב תוס' ד"ה הכא בחבית:

מוסף רש"י

חפצי הפקר. הנמצאים, קונים שביתה. והמוצאן מוליכן ממקום שמצאן אלפים לכל רוח ואינו מוליכן למקום שערב שם דיש להם שביתה לעצמן (ביצה לח:). **כרגלי יחיד.** אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור (ביצה לט.). **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח חוץ לעבורה (שם). **ושל עולי בבל.** העשוין לעוברי דרכים באמצע הדרך ועשאום בני הגולה לשמות בעלותם. **כרגלי הממלא.** מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה, ואם בא אחד ושאל לו מימיו אינו מוליכן אלא כרגליו, ולית ליה לר' יוחנן דאמר חפצי הפקר קונים שביתה לעצמן במקומן, וכי תימא אם כן הוה ליה למימר הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי קתני כרגלי הממלא, קסבר יש ברירה להחמיר ואמרינן הוברר דלאתמול נמי הוברר דלהאי גברא חזו וברשותיה קיימי (שם). **ממי אוקיינוס הוא שותה.** כלומר ממים של מטר ולא ממים של מעלה (תענית ט:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones